

Izhaja trikrat na teden - šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrlet 2 „ 40 „ 1-70
Posamično številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“. A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnništvo.

Ogledi in poslanice
se računijo po pet-vestih, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje drke po prostoru.

Naročnino in oglašje je plačati loco Gorica.
„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovanke knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsesletno 1 gld. 80 kr. — Oglašje v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. pet-vestica.

Trgovsko in obrtno društvo.

VI.

Naša obrtnija dandanes in v prihodnosti.

(Dalje).

1. Mizarstvo. — To rokodelstvo daje že zdaj naši deželi prav lepe dohodke. Toda pred seboj ima še lepšo prihodnost, ako ne bomo preveč odlašali z napredno uredbo v izdelovanju in prodajanju. V naši deželi bi lahko dobro živelo še desetkrat več mizarjev z nekaterimi mehaniškimi delavnicami. Saj že več let izdelujejo posebno mizarji v Solkanu pri Gorici veliko najraznovrstnejšega pohištva za izvoz; ali oni prodajajo edino le velikim prekupcem na Reki, v Pulju in v Trstu, kateri pa naredé z njihovimi izdelki večji dobiček nego izdelovalci. V vso Dalmacijo, na Črnogoro in v druge kraje na Balkanu gredo naši izdelki; gredo še veliko dalje, prinesó prekupcem mnogo dobička, le naš izdelovalec je zgubil sled za njimi. Ta kupčija z mizarškimi izdelki ni začasna, marveč ostane trajna in bo čedalje večja, kajti naraven tok v kulturi napredujočega človeštva zahteva čedalje več takega blaga v onih deželah, kjer ne raste les za mizarstva in stavbarska dela. Te dežele so v celi severni Afriki, Arabija, Sveta dežela, cela Sirija do Kavkaza in Perzije. Smreka, jelka, macesen, bukev, oreh, češnja ne rastejo v imenovanih deželah. Pa tudi delavske roke so ondi drage. Naravno torej, da treba izdelovati pohištvo v naših krajih in izvažati ga v zámorje. To se tudi že godi, toda glavni dobiček vtakne v žep podjetni in prebrisani tujec. Čujmo, kaj je pisal dr. Pečnik o taki kupčiji z našim blagom v Aleksandrijo že koncem l. 1897. v „Soči“:

V Solkanu pri Gorici se preživi veliko delavnih mizarjev s podrobnim delom za izvoz. Ta mizarstva dela so znana po vsem Jutrovem po nekih posebnostih pri izdelovanju, ki so jih baje uveli Korminčanje, po prizivku all'uso Cormons. Lah v Trstu naroči pri Solkancu mizo, re-

cimo za pet forintov; ta svota velja delu in materialu. Lah uvoznik jo ukrca na parobrod ter predá jo svojemu komisijonarju, recimo v Aleksandriji. Jaz in več tukajšnjih rodoljubov smo začeli poizvedovati. Recimo, miza, ki jo proda Solkanec Lahu za pet forintov, se proda v Aleksandriji povprečno za štirnajst forintov. Računimo zdaj! Prevóz iz Trsta v Aleksandrijo po Lloydovih parnikih in carina znaša nekako 14 do 16, največ pa do 19% izvirne vrednosti; na carinarino odpada torej povprečno 8% iste vrednosti. Stroški za transport iz Solkana v Aleksandrijo s carinarino vred ne presegajo torej nikakor jednega forinta vrednosti. Miza stane torej vsega skupaj prodajalca 6 forintov na trg v Aleksandriji postavljena. On jo tu proda za 14 forintov. Posredovalca v Trstu in v Aleksandriji si torej prislužita lepih 8 forintov skoro brez dela. In mizar v Solkanu?! Recimo: za material plača 2 forinta, in po trdem večdnem poštenem delu si prisluži cele bore 3 forinte. Špekulant vtakne tedaj tu celih 8 forintov.

Ne bomo preiskovali, ali je ta račun Pečnikov do zadnjega novca resničen. Kaže pa vsekakor, da bi bilo naravnost neodpustno, ako bi narodni ekonom ne reševali tega vprašanja in ne uredili trgovine z mizarškimi izdelki tako, da bi dajala Slovencem veliko več dobička in da bi se lahko ta obrt podesetorila v malo letih! Koliko ljudij bi našlo lahko le tu dobrega kruha in bi jim ne bilo treba loviti po svetu neslane polente. — Poglejmo, kako je razložil dr. Pečnik v „Soči“ l. 1897. to kupčijo z Aleksandrijo:

Kako dobro se prodajajo tu mizarški izdelki, sem omenjal že zgoraj. Ravno tam sem tudi prav drastiški razgrnil, koliko bi si zamogli domači mizarji več prislužiti, da so le sposobni, zjediniti se, osnovati mizarško zadrugo za izvoz. Začnimo z ničlo! Ves dobiček je teklo zdaj v žepe tržaških ali pa goriških prekupcev in aleksandrijskih komisijonarjev, ubogi solkanski mizar je ostal pri trdem kruhu. Ali kako začeti?! — Posamezen mizar nima toliko denarja, da bi se zamogel v direktnem

eksportu vzdržati, potreboval bi vsekakor, če že ne v Trstu, pa vsaj v Aleksandriji svojega komisijonarja, ki bi ubogega mizarja na desno in na levo lahko molzel in pri vsem tem ostal najperfektnjši poštenjakovič.

Brez zadruga ni izhoda. Le zadruga bi imela toliko sredstev, da se lahko izogne tržaških in aleksandrijskih posredovalcev in prihrani ves ogromi zaslužek prekupcev za se. Jaz si mislim tu posamezne zadruga n. pr. le solkanski, kanalskih i. t. d. mizarjev, ali zamogla bi se tudi uslanoviti zadruga slovenskih mizarjev na Goriškem ali pa celo za Primorsko in Kranjsko skupaj. Izdelki s Koroškega in Štajerskega bi seveda trpeli na višji prevozní ceni železnice do Trsta in kazali manj dobička. Kako to zadrugo osnovati? Goriški Slovenci, ki imajo moze v svoji sredi, kakor dr. Tumo*) in druge, moze čistega rodoljublja in visokih sposobnostij, bodo vedeli, kam se obrniti za dober svet. Najboljše bi seveda bilo, da stopi koji slovenski omikanec z mizarji v dogovor ter jih skuša po prav prostem načinu zjediniti ter celo stvar vrediti. Prva naloga zadruga bi bila: vrediti si katalog v francoskem jeziku, razne izdelke v sliki in za stalno ceno, za začetek ne višjo kot jo dobivajo od tržaških prekupcev, da podedrejo vsako konkurenco. Te cenike (kataloge) bi bilo poslati vsem kupčevalcem za pohištvo v Egiptu. Cene iz Evrope so vedno »franko bordo« Trst, torej se lahko za 1—2 forinta zvišajo. Po tem načinu bi se lahko znebili vseh laških prekupcev v Trstu. Zadruga bi seveda morala imeti svojo malo zalogo (magazin) v Trstu ter svojega odpravljalca. Ker so cene za prevoz v Aleksandrijo stalne

*) Dr. Pečnik je napisal in priobčil v „Soči“ to besedo že koncem l. 1897. Takrat je dr. Tuma osnoval „Trgovsko-obrtno zadrugo“, ki je razkrila v svojih proglaših in okrožnicah dotlej neslišanih načrtov o trgovini in obrtnosti. Snoval je tudi že „Mizarško zadrugo“ v Solkanu, ki se ni mogla oživeti, ker večina mizarjev se ni uela velike koristi, ki bi jo imeli. — Zdalj pa se je to posrečilo. Dr. Tuma je združil v zadrugo skoro vse mizarje v Solkanu, katerim so se pridružili še drugi. Pravila so vložena. — Ako bodo stali na čelu te zadruga pravi moze, bo uspeh velik.

in dobro tarifovane, bi si zadruga lahko že za vsak komad poprej izračunala »Lloydovo« prevoznino. Odpravljalec bi imel torej le za to skrbeti, da spravi blago z železnice v zalogo in iz zaloge na ladjo in izplača od zadruga določeno »Lloydovo« prevoznino. Še lažja je stvar, kedar postavlja zadruga blago naročevalcu v Egiptu le franko bordo, to je le na ladjo. Mesto odpravljalca v Trstu je torej tako priprosto, da bi je zamogel odpravljati vsak zadrugar, ki zna le pisati in brati. S tem bi bilo že nekaj storjeno; zadrugar, ki dobi n. pr. zdaj za mizo 5 goldinarjev, bi lahko prišel na 7 ali 7½ gld., vtaknil bi tedaj večino zaslužka tržaškega prekupca sam v žep; torej polovico dobička, stroške zadruga odštete. S cenikom (katalogom) bi spravila zadruga pozornost egiptskih trgovcev pohištva na se, pomnožila torej lahko veliko svoj delokrog po rastočih naročevanjih. Naslove dotičnih egiptskih trgovcev, njih poštenost in v koliko jim zaupati, bi poskrbeli za prvi čas zadrugi drage volje egiptski jugoslovani.

S tem bi bila seveda še le polovica dela dovršena. Glavni del dobička bi imel še vedno egiptski kupčevalec pohištva. Za začetek bi morda zaloga v Trstu zadostovala, a bila bi vendar popolnoma odvisna od milosti in nemilosti, od raznih mahinacij egiptskega trgovca pohištva. Treba bi bilo torej priti na mesto, otvoriti v Aleksandriji prodajalnico z zalogo. Tu bi ne šlo več prositi egiptskega trgovca milosti, bila bi mu trda konkurenca, tem hujša, ker mora egiptski trgovec sam plačevati tržaškemu prekupcu in komisijonarju visoke odstotke, zadruga bi imela tedaj svoje blago 20 do 30% boljši kup v Aleksandrijo postavljeno. Zadruga bi bila v stanu zdaj v Egiptu navadne cene znižati, celo tako znižati, da jej egiptski kupčevalec ne more več slediti. Imela bi prosto roko, svojo trgovino razširiti, kolikor jej drago.

Egiptet uvaža (importira) vsako leto za več kot 1,500.000 goldinarjev vrednosti raznega pohištva, s Francoskega, iz avstrijskega Primorja in sosedne Italije. Da se ta stvar

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

«O, ti staro strašilo! ti suhi farižejski gobec!» mu je dejal Lodrisio, ter ga za šalo lopnil po obrazu. Takó si se ti prav po otročje igral po poti, mesto da bi naravnost in skrbno naprej šel, in si celih dvajset dnij nepotrebnó potratil.

«Ne, popolnoma potratil jih vendar nisem. Nekoliko sem jo že začel pripravljati. Toda to je seveda le malenkost. Treba je takó rahlo in oprezno postopati z njo, ker se boji vsake sence, in je takó nežne in občutljive narave, da se koj onesvesti ali pa dobi vročico».

«Torej, povej vendar, kaj si ji dosedaj najdrznejega pisal?»

«Začel sem se delati ljubosumnega; k temu mi daje povod dejstvo, da Marko bi vedno govoril o njej, ter je nikoli in nikakor ne more pohvaliti».

«In ona?»

«O, lahko si tudi sami mislite: zatrjuje in priseza, da je le moja, moja do smrti! Vendar, saj veste, kako moč imajo hvale! Naj kdo tako seme vrže v žensko sroč, sme biti gotov, da bo prej ali kasneje kalilo, in tudi doprinese sad. In tu ga ni razločka: deklina in postarne, plemenite in priproste, se vlovijo v tako past. Naj jih kdo hvali, in peklenšček jih potem že omami!»

«No! ne moglo bi se ravno reči, da je nisi pogodil! Le to, da stvar neskončno počasi napreduje! Kaj vruga! gotovo preide leto, in ti ne boš še na pol poti. Dragi bratec, čas hiti, in v kakih dveh mescih Marko prav lahko pride; kdo ve! morebiti celo prej. — In sedaj, v kakem razmerju si s to sitnico?»

«Sedaj me pričakuje v dveh dneh. Moral sem se odločiti k temu, da bi jo s to nado nekoliko spravil iz strahu in žalosti, ki sta se jo bila polastila pretekla dni, ko je videla, da je ni prišla obiskat njena mati, kakor ji je bila obečala. Ko je tisto zadnje pismo dobila, se mi je zdela vsa oživljena, toda od včeraj, sam ne vem zakaj, je upadla še bolj nego prej. Neče govoriti, joče

neprenehoma, in se ne dotakne jedf... Ne vem, koliko časa se jo bo moglo še slepariti, kajti skupaj danes, skupaj jutri, miri jo, zavijaj, popravlja in obračaj, nazadnje bo morala kaj sumiti. In tedaj jaz ne vem, kaj mi bo početi, da jo vtolažim, da se mi ne onesvesti popolnoma, in da mi ne ostane kar mrtva v rokah».

«Treba je priti do kakega sklepa», je dejal Lodrisio, «ker se je še nekaj dogodilo, česar ti niti ne veš. Lupo je vbežal».

«Vbežal!» je zaklical Pelagrua prestrašen in odrevenel s široko odprtimi očmi.

«Vbežal, dà; videl sem ga sam z lastnimi očmi danes, ko sem se semkaj napravljal. Toda priporočil sem ga že dobro, in predno solnce zaide.... A pustimo to sedaj; ko končam pisati v Lucco, bova še govorila, in se bo videlo, kaj se ima storiti». Na to je Lodrisio pisal svoje pismo, in se pogovoril s Pelagruo o vsem, kar je bilo potrebno. Proti večeru ga je oskrbnik peljal skozi neka skrivna hodišča v temno sobo, od koder, gledaje skozi neke skrite razpoke, se je moglo videti po svez dvorani, kamor je Bice zahajala s svojo zvesto služabnico.

Sedela je tedaj Ottorinova soproga na dragocenem naslonjaču, izdelana in trudna, podpiraje z belo roko svoj blede obraz. Tenka, priprosta, snežnobela obleka se je rahlo ovijala okoli njenega života. Izpod njenih prostih gub so se že le malo več poznali lepi udje, ki so jo prej polnili, takó so bili bujno zrasčeni. Dolgi lasje, razdeljeni na sredi čela, so ji obrobljali obraz; vsled njih zlate boje je bila tem bolj razločna neka mrzla, enakomerna bledeost, razprostrta čez vse obličje, na katerem ni bilo poznati nikakega sledu rudečice, razun na ustnicah, kateri ste bili tudi le blede-rožasti.

Nekaj živahnosti so še podajale temu obrazu jedino le oči: tiste velike modre oči, iz katerih je sicer, dasi so bile polne miline in angeljske čistosti, včasih odseval blisk goreče ljubezni; tiste oči, katere so imele v sebi zajedno z daviškim ponosom neko mehko in prijaznost, ki ste jim bili prirojene, in o katerih se niso zavedale. Toda tiste sicer jasne oči, udane in vendar žive — so bile sedaj izdelane, vglobljene pod čelom, in so kazale neko vtujenost, bolestnost in prestrašenost.

(Dalje pride).

prav v roke vzame, dala bi lahko poštenim slovenskim rokam na tisoče zaslužka. Mizarjska obrt bi se lahko razširila v uboge kraje na Goriškem, ki zdaj ne vedo, kje zaslužka iskati. Tu seveda še nisem prišel onih stotisočakov za pohištvo, ki gre v Sveto deželo, Sirijo, Arabijo in pojde baje že prihodnje leto po dovršeni železnici v Sudan.

Prodajalnica in zaloga v Aleksandriji bi se lahko prav na priprost način uredila. Zadruga naj pošlje dva prodajalca, najbolje izmed zadrugarjev, v Aleksandrijo, najme prostore, anonisira po tukajšnjih časopisih, — in reč je v tiru. Da si pridobijo zadrugarji doma popolno sigurnost, naj imenuje zadruga izmed tukajšnje jugoslovanske gospode nadzorovalni odbor, n. pr. iz dveh oseb. Jaz mislim, da bi vsaki Jugoslovčan rad sledil temu klicu, že zaradi tega, da pomaga dobri stvari na noge. Po takem načinu bi se ne bilo bati nobene zgube, tim manj, če zadruga načelno ne daje na upanje odjemalcem, kar je v Egiptu tako že splošna navada.

Stvar bi se lahko prav z malim začela. Da se zbere kakih 50 mizarjev začetkoma v zadrugo, ki vplačajo skupno recimo 1500 do 2000 forintov, bi bil majhen in soliden začetek mogoč. Ker bi zadruga sproti prodajala in pokrivala svoje skupne stroške, bi s časom brez posebnih težkoč svoj delokrog razširila, kolikor jej drago.

Tu se ne gre za utopijo, cela stvar je lahko izvedljiva, če najde le malo dobre volje.

Omenjena trgovina je v cvetju, tu ni govora o novotariji, šlo bi se le, neki del omenjene trgovine na drugi mlin napeljati. Egipt ima rečno potrebo teh izdelkov, in kar vredi največ, je to, da Egipt, ki vsako leto le same drevesne volne (pavole) za 140 milijonov goldinarjev eksportira, pri svojem velikem bogastvu vse lahko sproti in sigurno plača.

Tu se kupujejo vsi mizarjski izdelki, kot mize, pisalne mize, stoli, stenski okraski, okvirji za slike, razne omare, komode i. t. d. v vseh mogočih menjavah izdelovanja. Le posteljnjaki se rabijo jedino železni i. t. d. Da se zadruga osnuje, bi kazalo seveda, da pošlje najprej svojega zastopnika mizarja v Egipt, da se o vseh podrobnostih na mestu poduči in zadrugarjem poroča.

Tako lepe nasvete daje dr. Pečnik za kupčijo z Egiptom. Podobne razmere so tudi drugod v Orijentu. Vsekakor pa bi kazalo, napotiti naše mizarjske izdelke najprej le v Egipt. To bodi naloga mizarjske zadruge, ki se ustanavlja. Umeje se samo po sebi, da pojdeta na roko tudi naše društvo in še posebno »Trgovsko-obrtna zadruga« s svojim denarjem. Tako zadrugo bo gotovo podpirala tudi vlada z brezobrestnimi posojili ali stroji, kakor pomaga v drugih deželah.

Kdo ne vidi, kako velikanskega pomena bi postalo mizarstvo v naši deželi, ako tako uredimo trgovino s temi izdelki? Rodoljubi: na delo, dokler je čas in dokler nas ne prehité pridnejše roke po drugih deželah! (Dalje pride).

Dopisi.

Iz Brd, 7. marcija (Našim deželnim poslancem v prevdarek!) — Ako se snide letos deželni zbor in bode zboroval, bi bilo potrebno, da bi naši deželni poslanci spremenili cestno postavo za občinske ceste, po kateri morajo prenašati stroške vse katastralne občine ene in iste županije za izdelovanje in popraviljanje teh skupno, kar je v oviro vzdrževanju teh v dobrem stanu. Vzemimo n. pr. županijo v Kozani (Kojško), ki je v goriškem glavarstvu največa, obstoječa iz deveterih katastralnih občin. Vse prenašajo skupno potrošek za obč. ceste. Ako je potrebna kaka cesta v južnih Brdih, ji nasprotujejo starasine severnih, ako v severnih, pa južni. Ako je potrebno popraviti kako cesto v južnih ali severnih Brdih, se godi enako. Popravljati te skupno z robotami, ni mogoče, ker li n. pr. robotniki iz Višnjavika, oddalek Slavče, predno bi prisli popravljat cesto v Vipolže, rabili 2 celi uri hoje in narobe. Popravljati se mora le z denarjem, s prevdarjenimi obč. nakladami. Ker so pa te naklade navadno že za druge obč. potrebe visoke, je mogoče določiti le mal znesek za napravo novih cest in vzdrževanje starih. Še te naklade zaveže deželni odbor za bolnišnične stroške. Ker se ponavadno zraven tega odbije še vsako leto davek zaradi

poškodovanja pridelkov vsled raznih nezdod, osobito po toči, ne dobi županstvo od prevdarjenih naklad za ceste niti vinarja. S čim naj se torej popravljajo in napravljajo ceste? Ni čuda potem, da so te v tako slabem stanu, da se slišijo vedno pritožbe o njih! Ali bi ne bilo bolj pametno, da bi se predrugacil cestni zakon v tem, da bi namesto, kakor dozdaj, cela županija vzdrževala svoje ceste, vsaka katastralna občina za-se, ki bi si lahko pomagala v zgoraj navedenem slučaju z robotami, kar doslej, kakor rečeno, ni bilo mogoče? Veleposestnik.

Ponikve na Tolminskem, 7. marca (Razno). V dopisih s Ponikv v „Soci“ in „Primorcu“ lanskega leta se je že omenjalo, da se je pričela graditi nova cesta s Ponikv po tako zvanih „Jazbeh“ in prek Logaršč do vasice Bača pri Idriji. Do sedaj se je te ceste že precej zgradilo, ker se še dokaj naglo gradi, in če bo v tem smeru nadaljevalo gradnje, bo v kakem petletju že nova pripravna cesta na Ponikve, kar bo za občino v vsakem oziru posebnih koristij. Tudi to bo ugodno za našo občino, da se je oddolilo graditi novo cesto s Ponikv do vasice Bača pri Idriji, ker bo, če ne v Bači sami, gotovo v njenem obliži železniška postaja, ako bo res drdrala železnica po baški dolini, kakor se čita po časopisih.

Skoraj v vseh nam sosednih občinah imajo kako bralno ali pevsko društvo, le pri nas nimamo ničesar, ako ravno bi bilo potrebno bralno, osobito pa pevsko društvo, ker se pravega cerkvenega petja nimamo, kljub temu, da je pri nas dovolj izbornih glasov, osobito moških. Tudi bralno društvo bi bilo pri nas iz več ozirov potrebno, a za to menda ni še ugodnih tal, ker je premalo zanimanja za čitanje. Premalo se pri nas čita, in premalo je občinstvu znana svetovna politika. Poznajo pač kolikor toliko domačo, in znano mi je, da simpatizujejo s „Soci“ stranko, kar se je tudi pokazalo sedaj ob volitvi državnega poslanca, ko so zbrali le take volilne moze, ki so volili „Soci“ kandidata. To je znamenje, da hodi ljudstvo po pravi poti; ko bi pa imeli še bralno društvo, bi bilo še mnogo cvednejše.

Iz Prage. („Studentské Směry“ o slovenskem dijaštvu). — V Pragi izhajata dva dijaška časopisa: socijalistični „Studentský Sborník“ in realistični „Studentské Směry“. Socijalistični in realistični pravim, ker duševno obzorje je pri obeh socijalistično-realistično, tako sicer, da pri enem prevladuje ta element, pri drugem drugi — toda oba imata namen, vzgajati, zato ne poznata enostranskega dogmatizma, ampak svoja predala odpirata vsakemu v dostojni obliki izraženemu mišljenju.

„Studentské Směry“ so priobčili v 5. št. t. l. dopis o slovenskem dijaštvu, ki ga je napisal pravnik Ant. Dermota. V uvodu pravi, da se mu je zaraditega, ker se časih pohvalno izreka o klerikalnem našem dijaštvu, kadar to zasluži, očitalo mnogokrat, da je sam — klerikalec. To očitanje se mu zdi jako značilno za naše razmere: priča o omejenosti duševnega obzorja mlade „inteligence“, ki ne pozna in ne vidi drugih nazorov nego one, ki jih imajo privrženci kake mizerne klerikalne ali navidežno liberalne stranke.... Potem pa nadaljuje:

„Resnica, pri nas velja sedaj geslo — boj proti klerikalcem. Tega pa ne smemo smatrati preveč tragično, ker smo junaki samo v velikih besedah; časih tudi v malih in malenkostnih.... Priporočala bi se jako resnična organizacija tega boja; toda snov za organizacijo bi ne smeli dajati le a le uvodni članki in skandalne novice našega liberalnega dnevnika, ampak resno učenje in npravno žrtljenje posameznika. Pri tem je splošni pojav ta, da oni dijaki, ki za svojih vseučiliških studij najbolj kriče proti klerikalcem, pozneje v praktičnem življenju najmanj delujejo proti njim. Kakor na vseučilišču, tako se udajajo i v praksi življenju po gostilnah.... Sploh se je čuditi, da nimajo naši klerikalci še večjega vpliva.“

Dopisnik omenja II. sestanek „krščansko-demokratske“ mladine lanskega leta. Predavanje o alkoholizmu imenuje v istini dobro, ono o ljudskih knjižnicah bi se tudi bilo — le uvod je bil pravzaprav več ali manj pesniška apoteoza katoliške cerkve. V zemljepisnem predavanju se je poudarjala važnost Rima — za gospodarski razvoj narodov v prihodnosti, ker v Rimu stoji glava vsega sveta! Ta govornik je gotovo izpregledal fakt, da sredozemsko morje že davno ni več sredozemsko — da velja kot sredo-

zemsko morje za moderno trgovino in gospodarstvo sploh atlantični ocean. Rimu ne pomore več noben papež.

Ako primerjamo manifestacijski shod dijaštva za slovensko vseučilišče s tem klerikalnim, rekel bi, organizacijskim sestankom — moramo priznati, da navidezni liberalci, dasi jih je veliko več, ne zmorejo takega shoda s predavanji — vsled svoje prevelike komodnosti in desorganizacije; kajti nečem reči, da bi jim nedostajalo vseh zmožnosti.

Tretji del slovenskega dijaštva je zbran okrog „Glasa“, ki je nadaljevanje „Hrvatske misli“ in „Nove dobe“. Ravno začenja ta časopis drugi letnik — ali hočemo li četrti letnik „Hrv. misli“. Na duševno obzorje te skupine imajo veliki vpliv filozofični spisi prof. Masaryka. Žal, da je teh dijakov le neznatna peščica. Brez zveze s Hrvati in Srbi bi ne mogli niti toliko razširjati reforme v mišljenju našega dijaštva. Niti ta struja ni organizovana drugače nego s časopisom „Glas“. Zato morebiti ni videti zaželenega uspeha.

Dopis konča z besedami: Nekoliko novih izjav bi mogel posneti s t. zv. telegrafčne delavnosti slov. dijaških društev; toda moramo imeti potrpljenje, dokler niso izgotovljene — fotografije....

Namesto dopisnika pa podam jaz eno takih slik, ne sicer o telegrafčni delavnosti, ampak o barbarski, vsi civilizaciji v obraz bijoči razvadi, ki se je iz dunajskega in grškega dij. društva jela uvajati tudi v Pragi med duševno sorodnimi tovariši v „Akademični čitalnici“. Čul sem doslej o dveh slučajih dvobojev, in to med Slovenci in Srbo-Hrvati. Ali so se vrsili ali se je stvar po razsodišču poravnala, tega ne vem in mi je tudi vse eno: zadošča to, da je sploh prišlo na površje to vprašanje. Dotičniki najbrže pobijajo „klerikalnega zmaja“! Morebiti pa hočejo postati slovenski Wolfovi in z „bridko sabljo“ se boriti za „sveta prava svete domovine“, uvidevši, da s sedanjo taktiko slovenski poslanci ničesar ne dosežejo? Ako je temu tako, potem je to druga stvar — vzgoja in naobrazba za prihodnje težavne borbe. V tem slučaju klobuk z glave in čast jim!

Domače in razne novice.

O shodu zaupnih mož priobčimo prihodnji teden po tesnopisnem zapisniku obširno poročilo. — Za danes le omenjamo po včerajšnjem „Primorcu“, da je došlo 124 udeležnikov. (Število se je natančno dognalo po vstopnicah, katere so udeležniki oddali). — Predsedoval je deželni poslanec g. Anton Muha. Resolucije so utemeljevali gg. dr. Tuma, župan Zega, A. Gabrček in dr. Gruntar. Resolucije so bile sprejete soglasno. — „Gor.“ je pisala „po svojih informacijah“, da udeležba ni bila velika in edinosti da ni bilo. Naj se le tolaži! Da je poleg „Sloge“ dovolj prostora za našo stranko, to so dokazale doslej dvojne volitve in shod zaupnih mož. Kdo pa na „Slogo“ danes še kaj da? Še odborniki njeni je resno ne štejejo in se je njih število že prostovoljno zmanjšalo; nekaj jih pa miga z rameni in — molči....

Shodu so dosle še razne izjave. Učitelji na Krasu so sporočili, da imajo svoje zborovanje na Nabrežini, katerega ne morejo odložiti, a so skoro vsi odločni pristasi naše stranke. Dalje so dosle izjave somišljenikov: iz Dornberga (zopet), iz Čepovana, iz Kobarida, iz Bolca, iz Tolmina, s Št. Viške gore, iz Cerkna, z Grahovega, s Ponikve, z Nabrežine. — Iz Kobarida so dosle tri ognjene brzojavke od zasebnikov in ena od županstva, ki izreka soglasenje z našim programom. Iz Bolca so brzojavno pozdravili shod naprednjaki. — Vseh imen nečemo danes objavljati; razlogi so na dlani!

Ta shod je vspel nad vsa pričakovanja dobro. Mi smo popolnoma zadovoljni z uspehom. Ako je zadovoljna tudi „Gor.“, nimamo nič proti temu.

Koncert Nadine Slavjanske je vspel v četrtek zvečer nad vsa pričakovanja sijajno, veličastno. Slaba volja lahonskega časopisa je le pospešila sijaj tega večera. Že jutraj so bili razprodani vsi sedeži prostorne Dreherjeve dvorane. Za silo so jih dostavili še par vrst. Popoldne so bile razprodane sploh vse vstopnice tudi za stanje. Odpreti so morali še postransko dvoranico. Vse do zadnjega prostora se je nagneto odličnega občinstva. Došlo je tudi mnogo Slovencev iz okolice; celo iz Tolmina, iz Kanala, iz Plavij, iz Ajdovšine so bili navzoči razni rodoljubi. Mnogo jih je ostalo v Gorici od shoda zaupnih mož

z Nabrežine, iz Sežane, iz Divače in Lokvi. Skratka: Slovenci smo dvakrat odvagali ostalo občinstvo. Italijani so izostali skoro docela. To sporočimo vsem glavnim ruskim listom, da mogočna „svjataja Rus“ tudi primerno odsluži tiste velike čete laških „Jasenbergijev“, ki se potepajo po njej in dobivajo od dobrega ruskega naroda poleg polente tudi dovolj pečenke, da se je nažrejo in pošljejo domov v deželo pelagre lepe svote tistih strašnih pošastij, ki se sicer zovejo — rublji. Nastop mešanega zbora v krasnih ruskih rošah iz 16. in 17. stoletja je naravnost veličasten. Krasna postava dražestne Nadine Slavjanske (Надина Славянская) sredi tega zbora kaj čarobno popolnuje celo skupino. Z lehkoto, kakoršno je ves evropski svet občudoval že na njenem očetu, je vodila ves zbor, ki je pel ob prvem nastopu te-le pesmi: 1. Ruska vojna koračnica, 2. Venec starodavnih narodnih pesmij, 3. Kovač, 4. Skrivam svoj prstan. Vsakokrat je sledila viharina pohvala s ploskanjem in slava-klici. Koncem zadnje pesmi je bil poklonjen gospej Nadini krasen sopek v ruskih ali slovenskih narodnih barvah in z enakimi trakovi, ki so nosili napis: „Горские Словенцы — Надина Славянская“ (Goriški Slovenci — Nadina Slavjanski.) Gospa Nadina se je graciozno zahvalila in oddala sopek slugi, ki ga je držal pri vseh nadaljnjih točkah, da se je videl. — Nekateri gospodje v znani uniformi so se pri tej priliki nekam sumljivo razburili; kmalu bi bili iznšli kako „izzivanje“ ter „einsrajtali“.

Na to je nastopil oznanjeni „Balalajka-orkester“. To je skoro docela naša muburaški zbor. Svirali so precizno in želi splošno pohvalo.

Naposled je nastopil zopet pevski zbor in pel: 1. „Legendo“ Čajkovskega, 2. „Megla pada“ od Wilboa, 3. Pogovor dveh vranov, 4. Rdeči Sarafan in 5. Ej uhnem. Po vsaki točki je sledila viharina pohvala. Ruska družba Nadine Slavjanske je žela v Gorici popoln uspeh. Slava! Ruska pesem je donela v naši lepi Gorici, pa se ni podrla, marveč se stoji in bo stala, ko tu živ krst ne bo več italijanski govoril.

Naša slavna policija je najprej prepovedala pod izdatno globo vsak nameček. Pozneje se je dala vendarle omečiti, ko jej je bilo zagotovljeno, da se ni bali za nameček ne „Bože, carja hrani“ in ne ta strašni „Naprej“. Bala se je namreč, da bi take pesmi Slovincem preveč kri razgrele, in ker strašno skrbi za naše zdravje, je odstranila vzroke za nepotrebno razburjanje. Pa poreko, da slavna policija ne skrbi za nas!

Tako je končal ta slovesni dan v zgodovini goriških Slovencev, in tako je poročal včerajšnji „Primorec“.

„Friuli Orientale“ hvali petje, ali jezi se radi — sopka v „ruskih“ barvah in trakovih, ki niso nič manj ruski. Rad bi, da bi sneli tudi tukajšnji Lahi odlikovati umetnike iz Italije s trakovi „bianco-rosso-verde“. Kakor da tega ne delajo!

Učiteljske petletnine. — Doslej se je v naši deželi tolmačil solski zakon tako, da so se stele učiteljem petletnine od dneva definitivnosti, pokojnina pa od izpita učiteljske sposobnosti. Na vtok g. Ign. Križmana je odredilo ministerstvo, naj se štejejo tudi petletnine od dneva izpita. — V goriškem okraju bi znašal višek v proračunu baje okroglih 4000 gld. Pomnoženi okrajni solski svet je sklenil, naj se poda proti ministerski odredbi pritožba na upravno sodišče.

Učiteljsko goriškega okraja je sprejelo ta sklep z nejevoljo, in to po pravici, kajti marsikomu bi dobro došla petletnina po novi odredbi, kar znači ob sedanjih mizeriji znaten priboljšek.

V pravnem oziru je pa v resnici sporno vprašanje: je li ministerstvo prav razsodilo ali ne! To razsodi upravno sodišče, da bodo jedni in drugi na čistem.

Zalostne razmere! Gre se za 4000 gld. v celem okraju, in vendar menijo zaslopniki davkoplačevalcev, da jih ne morejo dovoliti, ako ne bodo — morali. Tako veliko je že solsko breme! Zato je bila prav umestna resolucija na shodu narodno-napredne stranke, da je učiteljsv.... „zagotoviti po državi in deželi stanu primerno gmočno podlago, da more skrbeti za potrebni ugled in vsestransko daljno izobraževanje“. Tudi učiteljsvo samo se je že postavilo na to stališče, ker vidi, da od okrajev ne more doseči nikdar zaželjene plače zadnjih treh uradniških razredov. To bi se zgodilo najprej,

ako bi plače sploh prevzela država, kakor je rekel dr. Tuma v utemeljevanju iste resolucije.

Dovolimo si še to opomnjo: Vsi člani okrajnega šolskega sveta priznavajo učiteljsko mizerijo. Ali bi ne bilo bolje, ako bi bili privolili ta mali priboljšek najpotrebnejšim učiteljem? Vsekakor! Cel okraj bi ta višek gotovo prenesel.

Se to: „Prim. List“ je povedal, da cerkveni zastopnik dekan Hvalica je glasoval za to, naj se učiteljem izplačajo petletnine. Na to pravi: „To omenjamo zato, da ne bo „Učit. Tovarš.“ zopet kaj čenčal o duhovščini, kako je nasprotna učiteljsstvu“.

Na to modrijanstvo odgovarjamo: Zastopnik cerkve ni zastopnik davkoplačevalcev; njemu je pač lahko tako govoriti, zlasti ko vidi, da njegov glas itak nič ne odloči, a more iz tega vendar kovati politički kapital, kakor se je to takoj zgodilo v „Prim. Listu“. Tisto „nasprotstvo“ ima drugačne korenine in vzroke. Zastopniki cerkve bi že „privoščili“ učiteljsstvu boljše plače, ko njih to prav nič ne stane, da bi bilo povsem odvisno od njihove dobre ali zle volje... Za to se gre!

Gosp. E. Klavžar je blagovolil naznani čitateljem „Gor.“, da je naprosil, naj se uvede proti njemu disciplinarna preiskava radi dolžitve v „Soči“ (da nosi vesti iz dež. urada v uredništvo „Gor.“) — Če furbo! Sam tega naj ne misli, da smo okrog „Soče“ res „tepci“, kakor meni pobožni „P. L.“ Kaj pa naj dokáže disciplinarna preiskava? Ali uredništvo „Gor.“ potrdi „Sočine“ trditve? Neslanost! — Čemu zbija g. K. po vsem vrhu še take sale! Fakat je fakat, pa naj bo že dokazan ali ne!

Še neko vprašanje! Dva dni po imenovanju zastopnikov deželnega odbora v okrajne šolske svete — smo čitali vse že v „Gorici“, in sicer s pogreskom „Franc Jerečič“, mesto Anton Jurečič, kakor je prvotno pogrešeno v zapisniku. Kdo je nesel to še sveže v uredništvo „Gor.“?

Sicer pa stori g. K. najbolje, ako stisne lepo rep med noge in lepo molči, zadovoljen, da molče drugi, ne radi njega, marveč radi imena in prihodnosti drugih, za katere mu je skrbeti. Zadnji čas, odkar je bil malce zadet v „Soči“, nam je dosla lepa kopica pisem, ki nas kar silijo, naj povemo to in ono! — Ker ima g. K. spomin dober, kakor se hvali, bo že vedel, o čem lahko govoré taka pisma. Imamo v rokah celó pisma, katera je g. K. pisal o danih prilikah!

„Prim. List“ psuje. — Dobro znamenje! Začel je prav po rokovnjaški psovati! „Sočo“ imenuje — „glasilo goriskih tepcev“, v zadnji številki kar na več krajih. Ali ste slišali, somisljeniki? Vi vsi ste — tepci, ker „Soča“ je vaše glasilo. Zares, lepa cvetka s semeniskega vrta. Zdi se nam, da kaj takega je v semenišču v izobilju! — Torej „tepci“ smo! Vse modrost sta pa požrla z veliko žlico dr. Gregorčič in dr. Pavlica! Da si le želodca ne pokvarita!

Trgovci, obrtniki, gospodarji — pozor!! — „Prim. List“ Vas hoče osrečiti s služabniki in delavci, ki so že naprej nahujskani proti Vam. V Vašo službo hoče spraviti take ljudi, ki bodo slepo orodje semeniskih hujšakačev ter na vseh shodih ropotali proti — delodajalcem, izsevalcem ubogega delavca, trpina itd.! V svojem listu je odprl „Malo posredovalnico“, v kateri bo priporočal ude Pavličevega „delavskega društva“, ki grdo zlorabi naslov „katoliško“. Takih priporočencev ne sprejemajte v službe!

Vsi trgovci, obrtniki, gospodarji se zjedimo za solidno postopanje! Potem oni „priporočenci“ že pridejo do spoznanja, da hujšakači v semenišču niso družba za nje!

Hujšakači iz semenišča. — Gorisko semenišče je ob enem središče vseh možnih hujškarij. Proti naši stranki imamo dve mali stranci, ki pa hočeta postati veliki; ali obe imata svoja voditelja v — semenišču. Koliko obrekovanja, natolcevanja, koliko laži, koliko greha — prihaja iz semenišča! Ne, ljubci, tako ne pojde! ali so semeniški profesorji samo za skandale tukaj? Ne, za tako službo jih davkoplačevalci ne bomo redili!

Dva semeniška profesorja imata vsak svoj list! Dva italijanska profesora imata tudi vsak svoj! Torej štirje profesorji — štirje listi! Sam Bog večni nas čuvaj, da bi se to semenišče še povečalo; potem bi dobili še več profesorjev in zopet novih strank in novih listov! Ubogo ljudstvo bi farbali vsak po svoje, kako skrbé zanj in bi mu

vlekli iz žepa krone za časopise, ki služijo le razporu, le skandalom v deželi!

Vsi štirje so solidarni v boju proti vsemu, kar se ne klanja terorizmu iz semenišča! Proti „Soči“ so vsi kakor stekli psi! To nasprotstvo pa je še edina vez, ki jih drži: sicer bi se med seboj prav po katoliški poklali. Da niso prisli do takega največjega skandala v zgodovini goriske hierarhije, se imajo zahvaliti le „Soči“, ki jih še malce skupaj drži. V ostalem pa se od časa do časa vendarle malce opikajo med seboj. Osebnost občevanje med njimi je v dijametralnem nasprotju z nauki, katere učé: Nič čuda, ako dobivamo iz takega semenišča narastaj, ki seje potem le razpor in sovraštvo po deželi.

Take skandalozne razmere morajo prenehati — Eminenca, ako hočete, da se ne uresniči v naši deželi že stara znana prislovica: Vera po f. gor po f. dol! — Naj torej semeniški profesorji izvršujejo svoje dolžnosti — ne pa, da so čisto navadni hujšakači, ki vzbujajo nezadovoljnost v ljudstvu, hujškajo delavce proti gospodarju, učitelja proti posestniku in narobe itd.! Proti takim hujškarijam iz semenišča se bomo bojevali kar najodločneje!

Hudič za misijonarja v Šempasu. — V „P. L.“ čitamo, da je bil misijon odložen, ker je o. Doljak zbolel. Potem pa stoji dalje črno na belem: „Ker je pa letos sv. leto in je bilo potrebno, da bi se vendar kaj pomislonarilo, so dovolili one javne plesne, pri (?) katerih je misijonaril hudič s svojimi pomagači. Uboga občina Šempaska!“ Nam se zdi, da ni moglo biti tako hudo, ako je hudič misijonaril le ondi poleg pri plesih, samo da ga na plesne ni bilo. „Pri“ plesih ga je „panal“ pa župan Grča s „Kalomonom“ iz „Goriske tiskarne“, da hudič nikogar ni požrl. — Dovolj za post!

Zakaj se duhovščina vtika v volitve. — Tak članek prinaša „Pr. l.“ v odlokih! Kdor ima oči še v glavi, je čital dosledno ta-le refrain: Ako bi vsa občinska starašinstva, cestni odbori, krajni in okrajni solski sveti, deželni in državni poslanci vedno in povsod lepo v soglasju delali z duhovniki, bi se ti v volitve prav nič ne vtikali. Ali ti „hudiči“ nočejo plesati tako, kakor po farovžih godejo! Zato se duhovniki morajo vtikati v volitve, da se izvolijo možje, ki bodo po njih želji plesali!

Dalje pravi, da so komisije odmerile duhovnikom preveč osebnega davka; zato se morajo brigati tudi za te volitve! — Čudno! Dolej so vse fasije tako nizke in neresne, da je osebni davek tako neznamen, da bolj biti ne more! — Ubogi občinski tajnik v Tolminu je moral plačati večji osebni davek nego neki bogat župnik v okolici, ki je poln kapitalov! — Čemu sleparite svet? Ali res hočete, da se bodo ta vprašanja javno razpravljala? „Pr. l.“ jih je sprožil. Nič čuda, ako bo „Soča“ — popravljala njegova zavijanja! Prizadeti gospodje naj se zahvalijo „Pr. l.“ za posledice!

Deželni zbori. — Tirolski deželni zbor bo sklican dne 26. t. m. Gledé na goriski dež. zbor se čujejo vesti, da bo sklican 22. ali že 20. t. m.

Ali nam prinese uspehov ali nevspehov, o tem danes ne sodimo. Če pogledamo dež. zbor, vidimo, da bo v istem vladalo še vedno staro razmerje, po katerem imajo Italijani večino in Slovenci manjšino vsled krivičnega volilnega reda. Med obema strankama pa tiči kardinal s svojim virilnim glasom! Torej vse pri starem. — Abstinenca ni imela pričakovane uspeha, zato bo treba ubrati drugo pot z drugimi sredstvi!

„Volkovi v ovčji koži“ je naslov abotni prismođariji v zadnjem „Prim. Listu“. Vse zlo, resnično in umišljeno, ki tare danes človeštvo, zvrca na rovaš — liberalizma in prostosti... Želel bi seveda ljudstvo ukovano v verige, potem bi se niti pritoževati ne smelo, njegove tožbe bi ostale skrite, in vse bi bilo v najlepšem redu! — In ko je liberalizem naslikan v najgrši luči, pravi naposled, da tako liberalno stranko snuje „liberalni Tuma-Gabrščekovski šhod“. — Na take neumnosti iz semenišča ne bomo dalje odgovarjali! Naglašamo le, da naša stranka se imenuje „narodno-napredna“ in je svoj program javno proglasila v obliki, ki izključuje vsako falsifikacijo semeniske samovoljnosti!

V Boleu so ustanovili „rokodelsko bralno društvo“, ki bo imelo baje tudi tamburaški zbor! Lepo! Svetujemo le Bolčanom, naj naredé vse to sami brez Abraha,

ki hoče delavce le slepiti, da bodo gledali in ne videli, kam jih hoče zapeljati! Najbolje stori, ako svojo službo pošteno opravlja!

„Solkanski Sokol“ bo imel jutri ustanovni zbor ob 3. uri pop. v prostorih g. M. Lovrencutija. Novemu „Sokolu“ želimo, da bi v nekdanjem zavednem Solkanu spet zbiral pod svoje peruti zavedno a doslej zaspano mladež.

Zahvala „Sokolova“. — Odbor „Goriskega Sokola“ nam je poslal to-le zahvalo: V današnji seji je odbor „Goriskega Sokola“ rešil račune zadnje maskerade, ki so prav izdatni. Iz sklenjenega računa je razvidno, da so jako pripomogli h gmotnemu vspehu gg. Ivan Dekleva, Anton Pečenko in Andrej Kocjančič iz Podgore s tremi sodečki vina, Josko Rovin in Fran Kavčič s sodečkom oziroma 25 steklenicami piva, fotograf Anton Jerkič pa z več sto najrazličnejših razglednic, ki so se prodajale za šalivo pošto. Vsem rodoljubnim prijateljem našega društva prav iskrena zahvala. Jednako hvala vsem, ki so kakorkoli primogli, da je maskerada tako sjašno uspela.

Ob enem zahvaljuje g. Mart. Povečarja za dar 5 kron, spediterja g. G. Hvaliča za dar 10 kron, g. Ivana Reja, gostilničarja v Gorici, ki je daroval za „Glasbeno solo“ 8 kron.

V Gorici, 9. marca 1900. Odbor.

Požar v Skriljah. — Včeraj ob 7. uri v jutro je zgorela v Skriljah hiša št. 93. Gospodar je šel delat k bratu, gospodinja pa po mleko za-se in otroke. Med tem časom se je unel požar. Sosed je zagledal dim nad streho, na kar je skočil naglo v hišo, ali ni dobil nobenega človeka. Ko pride gospodinja, zakriči, da otroci so gori v sobi. Po stopnicah ni bilo mogoče do njih, ampak skozi okno, katero so razbili, so jih potegnili ven. Otroci so stari 6, 4 in 1½ leta. Trije zidariji so zmetali iz sobe, kar se je dalo rešiti, drugo je pogorelo. Nabralo se je bilo hitro ljudij na pomoč, in žene so prav pridno prinašale vodo, da so gasili ogenj.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — V včerajšnji seji so razdelili poročilo vojnega oddelka o kontingentu novincev. Predložena sta 2 predloga: posl. Doležal in drugovi predlagajo, da naj zakon postane veljaven z dnem predloga novega vojnega zakona v zbornici; posl. Lang in dr. pa zahtevajo, da naj stopi zakon o kontingentu v veljavo šele takrat, ko predloži vlada drž. zboru novi vojni kazenski zakon.

Na dnevnem redu je bila volitev II. podpredsednika. Oddanih je bilo 224 glasov, in izvoljen je Čeh Zatek s 168 glasovi. — Dalje je zbornica začela razpravljati o nujnem predlogu posl. Dvořaka gledé odprave cesarske naredbe od 20. aprila 1854.

Predlog Dworčakov je bil odstopljen justični komisiji. Odobren je bil nujnostni predlog Pražakov, da treba predložiti načrt za nov vojni zakon.

Poslanec Pfeifer je predložil predlog, odpraviti vinsko klavzulo z Italijo ter povisati uvozninske pristojbine za laska vina.

Prihodnja seja bo v ponedeljek.

Češka obstrukcija. — Čehi so sklenili, da opuste obstrukcijo gledé na rekrutni zakon, da pa hočejo isto nadaljevati ob predlogih za investicijsko posojilo in za tržaski pristan. Da ne delajo obstrukcije gledé na rekrutni zakon, do tega jih je pripravil grof Dzieduszycki po naročilu parlamentarne komisije poljskega kluba. Zatrjeval je, da se namerava uvesti vojaški absolutizem v ta namen, da „se zatro slovanski narodi; potrebno je torej, da se ohrani desnica vsaj formalno, realna vsebina te zveze se potem že dobi. Tako brzojavljajo z Dunaja „Slov. Nar.“.

Prade, prvi podpredsednik državne zbornice. — S pomočjo nemških klerikalcev na levici je bil izvoljen v sredo prvim podpredsednikom drž. zbornice. Poljaki so oddali prazne liste. To je uplivalo, da so Čehi razsrjeni nad Nemci na desnici. Razni češki listi jih prijemajo prav trdo, očitaje jim neznačajnost. Čujejo se celo glasovi, da za ta način bi se odgovorilo najlepše tako, da se spravi njihovega zaupnika dr. Fuchsa z mesta zborničnega predsednika.

Afera Banffy - Vaterland. — Dunajski „Vaterland“ je bil priobčel pred kratkim članek, v katerem se je očitalo Banffiju, da je nabiral v inozemstvu denar za volilno agitacijo, to je za volilni fond liberalne stranke, da pa denarja ni izročil nasledniku Szellu. „Vaterland“ je na to prijavil popravek, ali svojega zaupnika ni hotel imenovati. — O tem je bil razgovor v četrtek v ogerski zbornici. Ministru Szellu niso znane podrobnosti, od Banffija ni prevzel ničesar. Minister Fejervary je rekel, da je izjavil njemu Banffy, da nikdar ni dobil niti novčiča iz inozemstva. Končno je povedal posl. Ugron, da članek v „Vaterlandu“ je izšel na podlagi njegovega pisma ter rekel, da umakne svoje trditve le proti častni besedi Szella, da ni res, kar je trdil on, to je Ugron.

Med Banffijem in Ugronom pride do dvoboja.

Volitve v mestni svet, oziroma deželni zbor tržaški bodo za četrto razred 27. in 28. t. m., za tretji dne 30. in 31., za drugi 2. aprila in za prvi dne 4. aprila. Okolica bo volila 8. aprila.

Slovenske reklamacije je magistrat odbil z utemeljenjem, da so pisane v jeziku, ki ni jezik občine tržaške!

Vojna v južni Afriki. — Anglesko ministerstvo je sklenilo, da ne bo predlagalo drž. zbornici zamenjanja ujetnikov. — Pri Ostfonteinu je bila bitka. Lord Roberts poroča, da so odbili Angleži burško vojsko, ki je štela kakih 10.000 mož! — Dalje poročajo, da so zasedli Angleži mesto Bourghersdorp brez odpora. — O bitki pri Dordrechtu poročajo, da so bili odbiti Angleži po hudem boju. Buri so jim vzeli 3 topove. — Čuje se, da pri Mafekingu se je unela bitka! — Francozi ne simpatizujejo z Angleži; zato so na Francoskem dan na dan demonstracije proti njim. Tako je bilo tudi v Bordeauxu dne 8. t. m., kjer so demonstrirali pred angleškim konsulatom.

Buri utrjujejo vse svoje pozicije, okoli 5000 ljudij je na delu pri utrjevanju glavnega mesta Pretorije. — Buri so odločeni bojovati se do zadnjega moža, ker poveljnega miru z njimi Angleži nočejo skleniti. — Prav bi bilo, da bi velevalsti posegle vmes ter storile konec tej sramotni vojni.

Raznotero. — V nemškem državnem zboru so razpravljali o tem, ali se dopuščajo ženske k imatrikulaciji na vseučiliščih in k državnim skušnjam. Predlog, da se dopuste, ni bil sprejet. — Lucheni je vled napada na ravnatelja Perina obsojen na novo v podzemsko celico, od tam pride v drugo posebno celico ter na prisilno delo. — Gledališče Française v Parizu je pogorelo. Škoda neznanska. V Parizu podlagajo zopet petarde. Pri neki hiši je pobila k areci le nekaj oken. Pred hišo Picquarda, generalnega komisarja, pariske razstave, so našli te dni skatljivo izstrelivno vsebino. — Poroka nadvojvodinje Stefanije je določena končno na 19. t. m. v Miramaru. Nadvojvodinja se je že odpovedala pismeno vsem svojim pravicam. Del svojih dvornikov obdrži tudi kot grofica Lonyajeva. — Iz Amerike v Evropo nameravajo napraviti telefon skozi morje. Telefon bo ceneje od telegrafovanja v Ameriko in obratno. — Prof. dr. Gregor Krek, znan slavist po vsem učenem svetu, je obhajal v četrtek svojo 60-letnico. Graško dijaštvo in rodoljubi so pripravljajo, da proslave moža, kakor mu tiče. — V Petrogradu je uničil 8. t. m. velikanski požar državno poslopje z biblioteko, v kateri so bile knjige velikanske vrednosti. Škoda je neznanska. — Na mesto pokojnega Smolke je bil izvoljen za Lvov za dež. poslanca sedanji poljski minister Pientak. Dobil je 2953 glasov, protikandidat socialist Daszynski pa je ostal v manjšini s 1928 glasovi. — V Mostaru je umrl Ivan Zovko, odličen hrvatski pisatelj.

Narodno gospodarstvo.

Trgovsko-obrtna zbornica. — Trgovinski minister je potrdil izpovedno izvolitev gg. Evg. bar. Ritter-Zahony-a predsednikom in Lud. Mighettija podpredsednikom trgovsko-obrtno zbornice za Gorisko za l. 1900. — To je tista imenitna korporacija, v kateri mi po „milosti od zgoraj“ za vsestransko razširjenje trg. in obrti nimamo nikakega zastopnika, prav kakor da bi se ne smela siriti obrt in trgovina v naši pretežno slovenski deželi med Slovenci navadnim potom trgovsko-obrtnih zbornic, kakor druge, marveč kakor da bi bilo to polje prihranjeno edino le — Lahom!

O ljubljanski gospodarski organizaciji. — „Slov. Zadruga“ piše v 3. št. mej drobtinami sledeče: „Smo že večkrat govorili. Ker moramo kot vestni publicisti o vsem poročati, ne samo prikrivati našim citateljem, kako se razvija ljubljanska zadruga gospodarska organizacija. Lani je prišla ljubljanska „Gospodarska zveza“ (društvo) na dan z „Letopisom“. V njem je veliko poučnega, veliko hvalevrednega, s čemur se bode zelo koristilo raznovrstnim zadrugam, osobito posojilnicam; toda novega nismo v njem nič našli. Le preveč se vidi iz sicer lepe knjige, da je konkurent „Letopisu“, ki ga je izdala „zveza slov. posojilnic“ v Celju. Ne bi o njem take sodbé izrekli, ako bi bili v tem „Letopisu“ našli to, kar smo pričakovali, namreč statistiko, razprave, pouk o nedennarnih gospodarskih zadrugah, t. j. o kmetijskih produktivnih in konsumnih zadrugah. Toda o teh „Letopis“ skoro popolnoma molči in se peča le s posojilnicami. — Druga zanimivost iz ljubljanskega zadrugnega življenja je to, da se je tudi pod imenom „Gospodarska zveza“ osnovala zadruga z omejeno zavezo. Ta zadruga, ki hoče menda v prvi vrsti tekmovali s kranjsko kmetijsko družbo, izdala je list „Narodni gospodar“, ki hoče konkurencu delati „Kmetovalcu“ in nasemu listu. S tem je slo in bode se prislo med svet gotovo veliko poučljivega, pa tudi veliko zmešnjave se je med svet spravilo; kajti iz vseh naglih podjetij ljubljanske zadrugne organizacije smo ponesli, osobito iz omenjenega lista in njegove priloge, da hočejo v Ljubljani zopet sami podirati to, kar so ustvarili v naglici ali v svoji nepremišljenosti ali v svoji politični strasti.

(Dalje na 4. strani.)

Tistih nepotrebnih posojilnic, katere so se osnovali v Il. Bistrici, Cerknici, Starem trgu in drugod zoper te obstoječe narodne posojilnice, ne podira se, ker jih podreti ne more, pač pa že smrt prorokuje svojim lastnima društvoma: „Kranjska zveza“ in „Gospodarska zveza“. — Čemu to? Ali ne bi boljše bilo, da bi se društvo „Kranjska zveza“ proglasila kot podružnica „Zveze slovenskih posojilnic“ v Celju, kar smo že večkrat nasvetovali? Ali ne bi bilo boljše, da bi društvo „Gospodarska zveza“ nadzorovalo samo gospodarske zadruge po vsem Slovenskem, vse slovenske posojilnice pa prepustila „Celjski zvezi“? Zadruga „Gospodarska zveza“ pa naj bi ne tekmovala s kranjsko kmetijsko družbo. Za tekmovalje je ni potreba. Ako pa hoče živeti, zbere naj ves drug delokrog, namreč združevanje kmetijskih zadrug, ako svojo nalogo razume. Sicer so pa postali ti ljubljanski zadrugni organizatorji silno nedosledni. K svoji novi „Gospodarski zvezi“ vabijo nekako v prvi vrsti trgovce in obrtnike. Smešno! „Gospodarska zveza“, je menda ustanovljena za gospodarske zadruge; te zadruge so pa zopet le bolj za gospodarje in kmetovalce. Za trgovce je v Ljubljani drugo društvo, ki je pa zoper zadruge, osobito zoper konsumne zadruge. Sicer čujte in strinite: „Gospodarska zveza“ se je po svojem organu izrekla zoper konsumne zadruge, toda ne iz prepričanja, ampak samo zato, da bi trgovci k njej pristopili! To je utopija! Menda se vendar ni ljublj. gospodarska organizacija svojega lastnega dela ustrašila? Mogoče; kajti kar se v strasti dela in iz političnega sovraštva, ni dobro. Mirni Slovenci moramo pa vse prej prevdariti. In zdaj svetujemo ljubljanski gospodi pri omenjeni organizaciji: Kar ste društven („kranjska“ in „gospodarska zveza“) osnovali, to naj res zaspi; nič škode ne bo. Za vašo zadruge „Gospodarska zveza“ se pa tudi ne bomo ogrevali, tudi ne za prej navedene posojilnice. Veliko posojilnic in drugih zadrug pa, katere ste vi osnovali, bilo bi pa škoda podirati, ako dobro gospodarijo. Da bodo pa dobro gospodarili, za to skrbeti je tudi vaša dolžnost. Ako bode pa kje polom, tega boste vi sokrivi, ker preveč snujete in — podirate“.

K naši kulturi.

(Beležke.)

„Ljubljanski Zvon“ je svoji tretji številki dobil novo rubriko, katere je prav pomembna. Naslov ji je: Socijalni pregled. Urednik A. Askerc pravi v uvodu: „Vabimo vse misleče pisatelje, da obračajo svojo pozornost tudi tej važni rubriki. Kajti, kakršno je socijalno in gospodarsko stanje kakega naroda, takšna je tudi njegova književnost, poezija, znanost, njegova filozofija in umetnost. Vse to evetje človeškega duha raste iz realnih, globokih socijalnih tal določene dobe“.

Za to število je zabeležil urednik dva ploda socijalnega dela na Slovenskem. V Ljubljani, v središču našem, sta se nedavno ustanovila dva zavoda: prvi je „posredovalni urad za delo in službe“, katerega smo mi že zabeležili v našem narodnem gospodarskem delu, drugi pa: „rešilna postaja“. Askerc pravi: Sociologi so prišli že zdavnaj do prepričanja, da ni dovolj, ako ubogemu človeku damo milostino. Takšna milostina, katere posameznik niti ni dolžan podeliti, je slabo paliativno sredstvo za odpravo socijalne bede. Največ ljudi je ubogih zato, ker nimajo službe, dela. Ljudem dati priliko, da si kaj zaslužijo, da morejo živeti ob svojem — telesnem ali duševnem — delu, to pa je po modernih nazorih naravnost dolžnost človeške družbe itd.

Navel bi se mnogo, ali najbolje je, da se čita vse ter zraven malo misli. „Zanimljivo je dejstvo, piše Askerc, da se je bila v Avstriji prva ideja, ustanoviti posredovalnico za delo, sprožila že leta 1897. v Ljubljani“. Sprožil jo je policijski svetnik gosp. Požgoršek.

Brez dvombe bode „Socijalni pregled“ zanimal vse čitate in misleče „Zvonove“ čitate. Upam, da bode od sedaj za naprej ta rubrika v vsaki številki. Snovi je dovolj. Hvaležno gradivo bi n. pr. bilo, razpravljati o ljudskem kopalšču, o javni ljudski čitalnici, o počitajih, knjižnicah itd., itd. Mi bomo dosledno spremljali „Socijalni pregled“ ter naše čitatele opozarjali nanj. Zatorej: le naprej! Mnogo sreče, pa čeludj, nočemo „veljati“ (ampak biti) kulturni narod!“

Dalje sta v „Zvonu“ še zanimljiva članka: „Slovenski slikarji v Monakovem“ in „Giordano Bruno“. Izmej pesmi je vse, kakor najlepša Zupančičeva na čelu lista: „Dan“.

*Prejeli smo v oceno malo knjižico: „Focijev Raskol ili Kamen Smutnje“, za prosti puk skitio Gavril Svetogorac. Cena 40 v., po pošti 50 v. Za Slovenca male koristi. Če kdo hoče čitati, naj si zraven še omisli knjigo „Cesarizam i Bizantinstvo“ od dr. I. Markovića.

Hennebergova svila

— le pristna, ako se vdobi direktno od mene — črna, bela in barvana od 45 kr. do 14 gld. 65 kr. meter. Vsakemu franko in carine prosto na dom. Vzorci z obratno pošto.

G. Henneberg, tovarnar svile
(1) (c. in kr. dvorni zalagatelj) v Curihu.

Fran Wilhelmov odvajajoči čaj

od
Frana Wilhelma
lekarnarja v Neunkirchen
(Spodnje Avstrijsko)
dohva se v vseh lekarnah. Zavoj stane
2 kroni av. velj.

Sviloprejsko seme

pšenične barve

prodaja se po 10 kron unča, ali tudi po pogodbi, za šestino pridelka.
Naročila je pošiljati na naslov:
Hunar Andrej — Dolenja Vrtojba h. št. 23.

Trgovski pomočnik jestvin

išče službo.

Opravljal je to službo 15 let v mestu, je popolnoma izvežban v tej stroki ter vešč treh deželnih jezikov.

Naslov pové naše upravnistvo.

Razglas.

Na slov. odd. deželne kmetijske šole v Gorici bo dne 17. marca t. l. ob 9. uri predpoludne

poučno predavanje

o cepljenju trt na drveno.

K temu predavanju vabijo se vsi ukaželjni trtorejci.

Vodstvo slov. odd. deželne kmetijske šole
V GORICI, dne 8. marca 1900.

Vodja:

V. Dominko.

Najboljše berilo in darilo je vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika ali izvir sreče“

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega da more sebe in druge blažiti in prav okali), ter se dobi za predplačilo 1 gld. 50 kr., po pošti 10 kr. več, a i proti poštenu povzetju pri Jožetu Valenčiču na Dunaju, III. Bez., Hauptstrasse N.o. 84. 3. Stge., II. Stk., Th. 38.

Založnik ozir. prodajalec je voljen vrniti denar ako bi mu kupac poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh dneh nazaj. Cena je skrajno znižana; knjig je malo več.

C. kr. vsakteremu
privilegirani koj razum-
kroj, ljivi krojiti.

Kar napove iz knjige tabelna mera, to izpolni vsake velikosti in mode.

MARTIN POVERAJ

v Gorici,

civilni in vojaški krojač,

z zalogo najfinjšega blaga.

Edino na Travniku št. 22. I. nadstropje.

Ima svojo izborno zalogo vsake vrste blaga za obleke iz inozemskih in avstrijskih tovarn in gotovih oblek, dežnikov in sobnih plaščev za vsako sezono.

Velika izbér:

zavratnice in ovratniki, gotovega perila in srajce Jäger ter vseh drugih k oblekam spadajočih priprav za vsaki stan po najnižji ceni.

Sprejemajo se naročila za izdelov. raznih oblek, jaket, pelegrin, dežnih plaščev, tudi za dame po najnovejši modi.

V Žagi pri Bovcu

je na prodaj, ali v najem

velika hiša

z dvema nadstropji

in pritličjem, primernim za prodajalnice jestvin in krčmo, s kletjo, hišico za hišnega oskrbnika, hlevom in sadnim vrtom; razun tega še gozd in mnogo travnikov.

Ponudbe naj se blagovolijo pošiljati na nastov: „Kupnina“ na upravništvo „Soče“.

Razglas.

živinskih semnje v Cerknem za tekoče leto:

1. bode radi praznika sv. Jožefa v torek dne 20. marca;
2. dne 23. aprila;
3. dne 14. septembra;
4. radi nedelje dne 5. novembra.

Županstvo v Cerknem na Goriškem

A. Kosmač,
župan.

Prave in edine želodčne kapljice,

(Varstvena znamka).

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice vredijo redno prebavljenje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. Okrepé po Sr. Anton Padov. kvarjeni želodci storé, da zgine v kratkem času omotica in životea lenost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raji je. — 9

Cena steklenici 30 kr.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljatve pa jedino le v lekarni

Cristofolletti v Gorici.

Zaščitna znamka: SIDRO.

LINIMENT. CAPSICI COMPOS.

Iz Richterjeve lekarni v Pragi

priporočano kot izvrstno bol ablažujoče mazilo; za ceno 40 kr., 70 kr. in 1 gld. se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le v orig. steklenicah z našo zaščitno znamko s „SIDROM“ namreč, iz RICHTERJEVE lekarni in vzame kot originalni izdelek le tako steklenico, ki je prevedena s to zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“ v PRAGI.

Objava.

Veliko prostorno kovačnico [fužina], koja goni vodna moč ležeča na deželni Roški cesti, na kateri je živahen promet, urejena za dva kovača, odda takoj pod ugodnimi pogoji s stanovanjem vred v najem

Leop. Dekleva,

mlin. in posestnik

v Košani pri St. Petru (Kranjsko).

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo S. el.) tiskarno črk na perilo. (P. el)

100 do 300 gld. mesečno lahko zaslužijo osebe, ki se vseh stanov in vseh krajev s prodajo zakonito dovoljenih drž. papirjev in srečk, a da ni potrebna glavica in ni nikaka nevarnost. Ponudbe pod Ludwig Osterreicher, VIII Deutsche gasse 8 Budapest. 101

Špedieljska poslovnica

Gašpar Hvalič v Gorici

v ulici Marcelli št. 12.

Priporoča se toplo Slovincem v mestu in rojakom na deželi za prevažanje vsakovrstnega blaga in pohištva v vse kraje. Ker ima

nov, zaprt voz za prevažanje

zagotavlja, da se blago nepoškodovano dostavlja

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gosposka ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izbiri dospelo novo sveže blago za spomlad in poletni čas, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: Loden, Kamgarn, Cheviot i. dr.

Krasna izbira volnenin, perkal, Battist, satin, „Voile de Laine“, Zephir i. dr. za ženske obleke.

Priporoča izborno perilo, bombažasto in evirnasto, katero prejema iz prvih sležkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute, bombažaste in evirnaste, blago za blazine, plahte, kovtre, žamet in pliš v vseh barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovratnike, zapestnice, prsnike, ovratnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.

Na željo se pošlje tudi vzorce, poštne proste.

Odlikovani fotografski ateljer

A. Jerkič,

Gorica, Gosposka ulica šte. 7, v hiši

„Goriške ljudske posojilnice“.

edini zalagatelj c. kr. avstrijske državno-uradniške zveze za Goriško, sprejema vsa v fotografsko stroko spadajoča dela.

Novi, velikomestno urejeni ateljer odgovarja vsem modernim zahtevam v tej stroki.

P. n. gg. državni uradniki in njihovi družinski člani dobé pri obstoječih cenah 15% rabat.

Se toplo priporoča z odličnim spoštovanjem udani

ANTON JERKIČ.